СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ X. Олифантъ, Па. Четверъ 30-го Сѣчня 1902. Число 5.

Перегляд тыждневый.

Американьскй верховоды, себъ то капіталисты, котрй шумно звуть себе републиканьскою партіею, дали знову новый доказъ, що они несогôрше вмѣють туманити народъ, якъ верховоды Росіи, Австріи або котрои небудь монархічнои державы.

Якъ звѣсно, по трагічнôй смерти президента Мекінлея, капіталисты порушили були землю й небеса. Пôдсували проектъ, щобы всѣхъ анархістôвъ (?) лінчувати, выгнати зъ Америки, зглядити зъ лици землѣ и пр. и пр. а ихъ ґазеты мѣжь иншими трубѣли въ одно, абы збирати добровôльнй жертвы на величавый памятникъ мученика-президента. Мы лишь тымъ докажемо свою велику любовь — кôнчили ся звычайно такй зазывы — лишь тымъ увѣковѣчнимо память великого покôйника! И посыпали ся численнй жертвы, повстали комітеты для ихъ збираня по всѣхъ большихъ мѣстахъ, а незадовгій часъ призбирано поважну суму, бо разомъ поверхъ 200 тысячь доляровъ. Що жь однакъ показало ся? Ото полковникъ М. Т. Геррікъ, касіеръ комітету для збираня жертвъ въ Клівлендъ, О. заявивъ оногды прилюдно, що нѣ оденъ зъ великихъ богачѣвъ, купцѣвъ, урядникôвъ и предпріемцѣвъ не зложивъ найменшои жертвы на памятникъ Мкінлея. Всѣ грошѣ, якй доси вплынули до касы, походять вôдъ бѣдныхъ робôтникôвъ и школьныхъ дѣтей. Капиталисты не дають нѣчого! Такъ, на основѣ незбитыхъ доказôвъ, нехотячи, чи нарокомъ, выговоривъ ся полковникъ Геррікъ и всякй коментарѣ ту злишнй. Помимо того, що помершій президентъ о много менше добра здѣлавъ робôтничôй клясѣ якъ капиталістамъ, мимо того, що служивъ тымъ послѣднымъ, они скоренько забули за него. На памятникъ не хотять дати нѣчого, бо й по що жь е несвѣдомый народъ? Вôнъ всегда такъ буде гуляти, якъ они ему заграють... Одну лише прислугу здѣлали капиталисты покôйному, именно — ухвалили въ конґресѣ, щобы вдова по президентѣ побирала до смерти 5000 доляровъ рôчнои пенсіи. Та мабуть не хвалили бы й того, якъ бы прійшлось имъ платити пенсію зô своеи повнои мошонки. Ѣй такожь заплатить народъ.

Президентъ Рузвелтъ вже передавъ до конґресу рапортъ комісіи каналовои. Комісія одноголосно поручае купно и перекопане Панамского каналу. — Кромѣ сего радивъ еще конґресъ надъ проектомъ правъ для филипиньскихъ островôвъ, надъ побольшенемъ маринарки и надъ справою адм. Шлея. Сенаторъ Мейсонъ внѣсъ резолюцію, абы конґресъ подякувавъ адм. Шлейови за хоробрость и способнôсть доказану чинами въ битвѣ пôдъ Сантіеґо, щобы его надѣливъ пропамятною шпадою, а всѣхъ морякôвъ, котрй були пôдъ его приказами, абы вôдзначивъ медалями. Се внесене вôдослано до комісіи для справъ маринарки.

Чималу сензацію выкликала въ конґресѣ величезна петиція, внесена въ справѣ Бурôвъ. На петиціи е 212 тысячь пôдписôвъ.

На Филипинахъ ступили Американцѣ оденъ крокъ дальше, але на жаль и встыдъ, въ напрямѣ страшного варварства. Видячи, що дотеперѣшный способъ веденя вôйны не приносить пожаданыхъ наслѣдкôвъ, ам. ґенералъ Белъ рѣшивъ завести на островѣ Батанґасъ концертрацийнй таборы. Очевидный поступъ!.. Вôдъ теперь вже зовсѣмъ вступили Американцѣ въ слѣды бурскихъ катôвъ Анґлійцѣвъ. Жѣнки и дѣти филипиньскихъ ворохобникôвъ будуть зôгнанй въ величезнй таборы, де окруженй войскомъ, (подôбно якъ семьѣ Бурôвъ въ пол. Африцѣ), мусять погибати тысячами, падати жертвою рôжныхъ недугъ и знущаня, голоду и холоду. Дѣйсно, наколи-бъ воскресли нынѣ давнй борцѣ за волю Америки, такъ померли бы другій разъ зъ жалю и досады.

Ворохобники въ Коломбіи не лишь на сухопути, але й на морѣ доскулюють зненавидж ному президентови Кастрови. Дня 19. с. м. звели они въ панамскôй пристани битву зъ правительственною фльотою и надѣлали ей много шкоды. Ґенералъ Альбанъ и 6 воякôвъ полягли въ битвѣ, 10 воякôвъ було раненыхъ, а правительственный корабель „Лявторо“ майже зовсѣмъ знищенный. Ворохобники мали 3 кораблѣ уорyженй въ гарматы Ґатлінґа, а на однôмъ зъ нихъ були навѣть скорострѣльнй пушки. Все те свѣдчить, що революція въ Коломбіи крѣпшае, а презид. Кастро мабуть не вспѣе ей придусити.

Зъ Греціи наспѣла вѣсть о атентатѣ на житє короля Юрія. Король выйшовъ ранкомъ на прохôдъ, (було се 24. сѣчня), и коли вступивъ до одного зъ атеньскихъ паркôвъ, выскочивъ зъ-за корча якійсь мущина и кинувъ ся на него зъ ножемъ въ рукахъ. Королеви грозила неминуча смерть, але въ тôй хвилинѣ надбѣгъ оденъ зъ испекторôвъ парку тай своимъ тѣломъ заслонивъ короля. Злочинець пробивъ тодѣ инспектора, а король выйшовъ цѣло. Не доспѣлого убійника арештовано.

Бурскій дипльоматичный комітетъ въ Гадзѣ рѣшучо заперечуе, немовъ бы Буры просили Анґлію о навязане мировыхъ переговорôвъ. — Мой народъ переконавъ ся наглядно — сказавъ на дняхъ оденъ бурскій патріотъ — що нашъ ворогъ немае серця, наслѣдкомъ чого рѣшили ся не просити его о ласку. Богъ и наша хоробрôсть поможуть намъ, а нашъ смертельный ворогъ нѣколи. Отже вôйна кипить дальше; о переговорахъ нема й бесѣды. Лордъ Кіченеръ скаженый черезъ те и попадае въ чимъ разъ бôльшу лють. Минувшои суботы знову потвердивъ засудъ смерти на 6-охъ Бурôвъ, мѣжь ними й на хороброго бурс. коменданта Шіперса. Ихъ розстрѣляно, але прочй Буры борють ся зъ тымъ бôльшимъ завзятемъ. Дня 23. с. м. полонили они цѣлый вôдрядъ Анґлійцѣвъ коло Лейдибрендъ, а въ два дни опôсля забрали на граници португальскихъ кольоній 38 возôвъ поживы и муніціи. При тôмъ полягло або було раненыхъ 25 Анґлійцѣвъ. Кіченеръ колька днѣвъ зъ ряду доносивъ о „успѣшнôй“ погони за ґен. Ботою, що, розумѣесь, не вдала ся. Ґен. Гемілтонъ, котрый бажавъ его зловити, потерявъ всѣ конѣ, а Бота якъ бувъ, такъ и е на вôльнôй стопѣ. Вôнъ, вôдпочивши, дасть Анґлійцямъ нового прочуханця и нову надѣю на свое спôймане.... Такъ може ще тягнути ся цѣлй лѣта. Послѣдными днями доходять такожь вѣсти о погони за ґен. Деветомъ, котра безъ сумнѣву скôнчить ся такими самыми успѣхами.

За крадѣжь правительственныхъ грошей засуджено въ Кореи 80 урядникôвъ на кару смерти. Мѣжь засуджеными е такожь бувшій президентъ міністрôвъ. Строга кара!

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Сѣчень.		
30	Ч.	Антонія Вел.
31	П	† Атанасія, Кирила
1	С.	Макарія, Евфросинія
2	Н.	31 по Сош. Евтимія, Евсевія
3	П.	Максима испов.
4	В.	Тимотея, Атанасія
5	С.	Климента

— **Сильна** буря перелетѣла дня 16. с. м. понадъ Вѣднемъ и долѣшною Австріею. Вѣтеръ валивъ комины, зривавъ дахи и товкъ шибы. Улицѣ въ деякихъ мѣсцяхъ засыпанй румовищемъ; тяґаровый поѣздъ бувъ скиненый зъ шинъ; комунікація перервана и взагалѣ — шкоды чималй. Кôлькадесять особъ е раненыхъ, декотрй смертельно.

— **Братъ** нѣмецкого цѣсаря, принцъ Генрикъ, приѣде незадовго до Сп. Державъ въ якійсь важнôй, незвѣснôй доси полигичнôй місіи.

— **Майже** всѣ робôтники, котрй працюють по великихъ фабрикахъ паперу въ стейтѣ Віскозинъ, застрайкували. Робôтники жадають скороченя дня працѣ безъ змѣны дотеперѣшнои скалѣ платнѣ. Заносить ся на довгу и завзяту борбу, бо фабриканты рѣшили не робити найменшого уступства.

— **Ватиканъ** скрививъ ся зъ жалю и крôзь сльозы нарѣкае, що въ 1901 р. мавъ о много меншй доходы, якъ минувшихъ лѣтъ. Зъ т. зв. »Петрового гроша« вплынуло въ тôмъ роцѣ до касы папы римского лишь всего на всего 2,300.000 лірôвъ. Бѣдный той Ватиканъ!...

— **Убійника** своеи жены Джана Лоцъ повѣшено дня 21. с. м. въ Вилксберъ, Па. Процесъ и екзекуція повѣшеного були тымъ интереснй, що вôдъ часу его арештованя не хотѣвъ до нѣкого заговорити нѣ одного слова. Доперва, коли прочитали ему засудъ смерти, почавъ клясти.

— **Новый** сити-мейоръ Ню Йорку не одною мѣркою мѣрить бѣдныхъ и богатыхъ... Приказавъ вôнъ знести та позачиняти всѣ шулернѣ въ мѣстѣ, въ котрыхъ грали убогй грачѣ, але богатирѣ грають дальше безкарно. Оногды пр. міліонеръ Дж. В. Ґейтсъ програвъ у однôмъ домѣ гры 25,000 доляровъ за колька минутъ.

— **Безъ** хлѣба лишило ся въ Арадѣ на Угорщинѣ 500 фамилій, въ наслѣдокъ застою въ тамошнôй фабрицѣ ваґонôвъ. Въ фабрицѣ працювало 1000 робôтникôвъ самыхъ вôтцѣвъ родинъ, зъ котрыхъ 500 вôддалено зъ роботы, а побоюють ся, що фабрика зовсѣмъ перестане робити, черезъ що и другихъ 500 фамилій лишить ся безъ средствъ до житя. И чи жь не змушенй угорскй робôтники утѣкати до Америки? Утѣкае каждый, котрый лишь мае нагоду, бо рôдна земленька, высысана жидовою и панами, не въ силѣ ихъ прокормити.

— **Довгій** страйкъ майнерôвъ въ Коломбусъ, О. закôнчивъ ся мин. четверга свѣтлою побѣдою. Страйкъ тягнувъ ся 8 мѣсяцѣвъ и на конець мусѣла таки компанія пристати на всѣ услôвя, предложенй страйкерами. Мѣжь тамошными робôтниками велика радôсть.

— **Женщины** мѣсточка Елтонъ, Ил. внесли до мѣскои рады петицію такого змѣсту: „Жадаемо, абы рада мѣста ухвалила законъ, пôсля якого каждый мущина, котрый лишае свою сѣмю на ласку Божу, понехае и не дае одержаня, буде вôдданый до примусовыхъ робôтъ въ мѣскихъ камѣньоломахъ!“ Петиція заосмотрена двома тысячами подписôвъ.

— **Свѣтовои** славы розбишаку — Луку Бабеану, котрый мае на своѣй совѣсти 520 убійствъ и поверхъ 2800 грабежей, удало ся зловити румуньскій поліціи дня 13. с. м. Сей розбишака бувъ подôбный до нашого Довбуша. Бивъ и грабивъ богачѣвъ, а пôдпомагавъ убогихъ, мстивъ ся за ихъ кривды, старавъ ся по своему улегчити ихъ долю, проте й ставъ ся народнымъ героемъ. По цѣлôмъ Балканьскôмъ пôвъостровѣ, де вôдъ 30 лѣтъ вôнъ бувъ пострахомъ, оповѣдають про него сотки казокъ, спѣвають пѣснѣ и взагалѣ, обожають, яко борця за покривдженыхъ и нещасныхъ. Ту належить шукати причины, що поліція, жандармерія и войско такъ довго не могли его спôймати. Его берѣгъ народъ.'

— **Въ** Стуартбурнъ, Ман., Канада о. Заклиньскій посвятивъ церковь дня 26. листоп. м. р. На тое торжество зôйшлось много руского народа. Теперь загостивъ до насъ вечеромъ 14. на Новый Рôкъ, якійсь польскій попъ зъ Вінніпеґу на пару днѣвъ.

— **Весна** чи зима? — Такъ пытають себе мешканцѣ пôвнôчныхъ комітетôвъ Угорщины, де майже не було ще зими сего року. Зъ окрестности Мункача и Нового Села (спишскои столицѣ) доносять, що тамъ снѣгу нѣхто не найшовъ бы й на лѣкъ; термометръ показуе 18—20 степенѣвъ тепла; по лукахъ, сѣножатяхъ и лѣсахъ показавъ ся перво-цвѣтъ; де-не-де цвитуть навѣть фіялки. Въ половинѣ грудня падавъ теплый дощикъ, а 20. грудня бачили на небѣ прекрасну дугу, немовь середъ лѣта.

— **Часопись,** яка взяла собѣ за задачу будити мѣжь людьми симпатію для нещасныхъ Бурôвъ, зачала выходити въ Парижи (Франція). Нова сеся часопись зове ся „Paris Pretoria.“

— **Рада** мѣста Галіфаксъ въ Канадѣ ухвалила, щобы каждый полісменъ носивъ зъ собою черезъ цѣлу зиму мѣшочокъ соли. Та не гадайте, що се якійсь забобонъ, нѣ! Тою сôлью мають полісмены посыпати ховскй хôдники мѣста.

— **Живый** смолоскôпъ. Въ Яворовѣ (Галичина) лучила ся на закôнчене старого року страшна пригода. Около пôвночи жена дозорця мѣскои рѣзницѣ Марія Ружицка, наливаючи нафту до лямпы, обôлляла себе и 19-лѣтного сына Тому. Нафта займила ся и обое попекли ся такъ тяжко, що нема надѣѣ вдержати ихъ при житю.

— **Бувшій** кандидатъ на президента, Вм. Брайнъ, гостивъ оногды въ Шамокінъ, Па. Мавъ вôнъ въ Опера Голъ интересный вôдчить на тематъ „Побѣдоносна Нація.“

— **Головна** конвенція „Юніи сполученыхъ майнерôвъ“ радить вôдъ дня 20. с. м. въ Индіянополісъ, Инд. Делеґатôвъ зъѣхало ся поверхъ 800 зô всѣхъ сторонъ Спол. Державъ, де лишь истнують копальнѣ угля. Юнія, якъ видно зô справозданя, числить теперь 232,289 членôвъ. Мимо того, що взрôстъ и могучôсть орґанізаціи треба завдячувати лише теперѣшному президентови Мічелови, найшли ся деякй людонькове, котрй хотѣли очернити его и усунути зô становища президента. Однакъ не удало ся имъ; показало ся, що Мічелъ е чеснымъ чоловѣкомъ и заслугуе на довѣре.

— **Муринка** Л. Вілямсъ застрѣлила на фармахъ коло Морисъ, В. Ва. двохъ муринôвъ, а одного смертельно ранила. Причина убійства такъ пуста, що лише горячого темпераменту дитя Африки може здѣлати убійникомъ. Згадана муринка вступила до фармерского дому, де вôдбувала ся забава, и казала музикантамъ грати свои улюбленй мельодіи. Музыканты не послухали приказу, а се такъ розлютило Вілямсову, що выймила револьверъ и стала до нихъ стрѣляти. По четвертôмъ стрѣлѣ ей розоружили и арештували.

— **Нодарі** засудженый за обманьства при высыланю галицкихъ мужикôвъ до Бразиліи, утѣкъ зô Львова и доси поліція не выслѣдила куды. Нодарі бувъ выпущеный на волю за зложенемъ великои кавціи и вôдданый пôдъ наглядъ поліційный.

— **Минувшого** року выеміґрувало зъ Нѣмеччины въ заморскй краѣ поверхъ 21,000 особъ. Въ порôвнаню до попередныхъ лѣтъ е се велике число, котре мабуть ще побôльшить ся сего року, въ наслѣдокъ упадку нѣмецкого промыслу.

— **Одинайцять** криміналістôвъ утекло зъ федеральныхъ арештôвъ въ Текоме, Ваш. Вывертѣли они дѣру въ пôдлозѣ и рурами вôдъ вентиляторôвъ достали ся на свободу.

— **Діяментови** поля вôдкрыли въ Айдаго, въ повѣтѣ Ферджосъ. Безлѣчь пошукувачôвъ спѣшить теперь въ тй стороны, ажь пôпрѣли.

— **Котелъ** експлодувавъ дня 18. с. м. въ великôй прядѣльни близь Мавреса, въ Испаніи и замѣнивъ цѣлу фабрику въ купу звалищъ. Пôдъ звалищами потеряло 40 робôтникôвъ житє або здоровлє.

— **Н. П. Зôбѣглей,** зъ Streator, Ill. пише намъ: У 13 ч. »Соединенія« есть 49 Руснакôвъ, то лишь два або три зъ нихъ знають по руски читати, а решта лемъ по »католицки«. А передъ 3—4 роками, прійшовъ зъ краю, то не знавъ анѣ одно слово по католицки, лемъ по руски. Не [illegible] до?!

— **Мейоръ** мѣста Сиракюзъ, Н. Й., Б. Кляйнъ, належить мабуть до найчеснѣйшихъ людей въ Америцѣ. Оногды жертвувала ему одна богата компанія 30 тысячь долярôвъ, щобы вôнъ перевѣвъ въ еѣ хосенъ одно роспоряджене. Однакъ симъ разомъ не дописала утерта въ Америцѣ дорога... Сити-мейоръ не лишь не давъ ся пôдкупити, але зробивъ компанія довгій нôсъ, подаючи цѣлый фактъ до вѣдомости загалу.

— Се бувъ бы встыдъ и ганьба, если-бъ каждый членъ „Союза“ не купивъ календаря, що выдавъ „Союзъ“. Дохôдъ зъ календаря иде до каси „Союза“.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода"

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ	$2.00
„ „ „ пôвъ року	1.00
До старого краю на рôкъ	$2.00

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA"
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 82.

Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраєвыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Потреба
просьвітної спілки!

Дуже часто, особливо в послїднім роцї, трафлялось менї здибати много наших письменних людей, котрі висказались, що вже час, щоби і американьскі Русини мали таке товариство, котре видавало би місячні просьвітні книжочки. Значне число знайшов'єм таких, котрі побирають такі книжочки з старокраєвих просьвітних товариств, а инших знов таких, що на власну руку спроваджують без вибору з краєвих книгарень ріжні книжки, які не всї для людей малопросьвітних відповідні. А що гірше суть й такі, що купують за солоні гроші ріжне дранте, яке їм педляржид в хату принесе. На жаль, такі книжки як: Божий лист, Сонник, egipski sonnik, Kolomajka, Zivot sv. Genovefy, Rajska ruz'a і т. п. мають і між Русинами добрих покупнів. В кождім разї попри тім дрантю американьскі Русини купують і читають б о г а т о б і л ь ш е книжок і часто досить добрих, о чім може посьвідчити книгарня при читальни ім. М Шашкевича в Олифантї. Значить, що американьский Русин (навіть такий, що вже попрочитував божі листи і сонники і т. д.) відчуває потребу читаня; а є значне число й таких, котрі розуміють значінє просьвіти, читаня, книжок і часописей.

А найлїпшим доказом те, що я взяв за перо і пишу в тій справі тих пару слів, які піддали таки самі наші грамотні люде.

Наш люд повільний, але як вже в чім засмакуе, то того тримаесь. Так само річ маесь і з читанем, котре і других заохочуе та потягае до користаня зі скарбу, який містить ся в друкованім слові. Маю на те численні живі приміри. Ось приміром у мене есть читальня з малою бібліотечкою около 300 книжочок, з котрої користають особливо молодші хлопцї і дївчата. Отже суть такі дївчата і хлопцї, що вже попрочитували всьо, що в шафі находить ся. Ба приходять пожичати і такі, о котрих я думав, що навіть не знають читати, або й такі, що вже навчились читати ту в Америцї. Подібне я стрічав і по инших плейзах. Правда, то всьо ще далеко до цїлого загалу американьских Русинів, але коли те возьмемо разом з цїлої Ам. Руси, то певно покажесь, що ту справу треба нам вже днесь вести розумно і з вирахованем За тим промовляе се, що молодші іміґранти з старого краю в більшости знають читати, а й наші американьско-рускі парохияльні школи не дармують, хоть як слабонькі.

А тим часом наш Русин що читае?

Читае те, що друкуесь ту в Америцї і де-що з старого краю.

В Америцї — на жаль — друкуесь ледва три часописи, що виходять раз на тиждень, а то »Свобода«, »Ам. Р. Вѣстникъ«, і »Свѣтъ«. З тих трех ледва одна »Свобода« друкуесь чистою, живою, рідною мовою і провадить своїх читачів совістно вперед, а прочі нї, бо в них передовсім свої власні інтереси на передї. А хоть би і всї ті 3 тижневники були під кождим взглядом добрі, то все таки їх ще за мало, щоби могли просьвітне дїло між Ам. Русинами розумно заступати і вести з пожитком. Ось приміром »Свободу« здалось би значно розширити, бо она днесь вже за мала і не годна навіть найважнїйшого помістити, що приносить кождий тиждень. А що-ж доперва говорити о чисто просьвітнім і научнім материялї!?

З старого краю маемо часописи і книжочки, але в них так мало для нашого американьского Русина, що кождий, котрий спроваджував їх і читав, відчуває потребу чогось більше і відповіднїйшого. То-ж не дивота, що многі глядять за чимсь новим — американьским, і шукають его по польских і словацких часописях, котрих в Америцї подостатком.

Тому треба-б зарадити! А те мож зробити в подвійний спосіб:

1) Розширити »Свободу«, о чім спілка »Свободи« і прихильні еї люде повинні старатись се чим скорше зробити;

2) Заложити просьвітне товариство або просьвітну спілку, котра достарчувала-б чисто просьвітні і научні книжочки, принаймі раз в місяць.

Увзглядн1вши наші відносини і американьского духа, яб був за просьвітною спілкою, котру треба-б від разу поставити на стопу бизнесову і вести пс бизнесменьски.

Она виглядали-б так:

1) До спілки належить кождий Русин, котрий закупить що найменше один шер (удїл).

2) Кождий шер виносить $5.00.

3) Властитель шера або шерів мае голос в справах спілки, за лихву побирає книжочки в сумі лихви, а решту доплачує, єли не стае до річної пренумерати, або ему виплачуесь готівкою або книжками, єли перевисшае річну пренумерату.

4) Властитель шера есть заразом аґентом спілки, для котрої придбовуе нові шери, предплатників, колектуе гроші і т. д. А єли в якім плейзї есть більше властителів шерів, то они одного з між себе вибирають аґентом.

5) Спілка на разї повинна-б видавати що найменше одну книжочку в місяць, значить на рік 12 книжочок.

6) Пренумерата на 12 книжочок платна з гори і виносить річно $1.00; поединчі книжочки коштують в продажи дорозше.

Се лиш загально, бо уложити статут вже належить до спілки. Думаю, що на нашій Ам. Руси, на ¼ міліона Русинів, легко найдесь 300 до 500 письменних людей, котрі ту справу розуміють і возьмуть ся до неї. Єли-б тілько 300 людей найшлось, то вже зробить суму $1500.00 (по $5.00 шер), а се значить, що спілка вже може без клопотів провадити просьвітне дїло хоть три роки.

Ту справу, так важну для нашої просьвіти і науки на новій землі, публікую і прошу наших людей, котрим та справа лежить на серци. забирати голос, висказувати свої ґадки і чим скорше приступати до роботи. Час йде і не вертае, а що вже раз зробить ся, то другий раз не треба зачинати.

Ант. Бончевский.

Ревні
опікуни канадийских Русинів.

В містї Winnipeg, Man., Канада скликали були католики велике віче дня 5. січня с. р. і розбирали питане шкільне для канадийских Русинів. Головним бесїдником на тім вічу був французкий арцибіскуп Langevin і короткий зміст его бесїди такий:

»В Манїтобі жие 15 тисяч Галичан, а в цїлій дїецезиї 25 тисяч; здібних до школи е звиш 4 тисяч дїтей. Їм треба шкіл доконче. Поневже Галичане суть всї добрі католики, одже їм після права в Манїтобі належать ся школи, в котрих учено би дві мови, анґлїйску і свою рідну; поневже Галичане суть католики, одже они після права повинні стояти під наглядом французкого-католицкого духовеньства, а всякі другі віроісповіданя, чи добродїйні товариства не мають права мішати ся до шкіл для Галичан. Правительство до тепер нічого не зробило в справі цивілїзациї Галичан, а Французи зробили отсе: В р. 1898 спровадили до Виннипеґ польского попа Альберта Кулявого з Оттави і він цїлий рік місіонеровав поміж Галичанами. По році спровадили другого польского ксьондза Вільгельма Кулявого і заложили сталу місию для Поляків в Виннипеґ. Побудовали костел, дім парохияльний і під костелом школу. до котрої нинї вже ходить 125 дїтей галицких і в тій школї учать анґлїйского і рідного (якого? — пр. ред.) язика. Французи вислали були епископа Паскаля з Prince Albert до Галичини, щоб виcтарав ся о сьвященників для Галичан, також місіонар Lacombe з Calgary їздив до цїсаря австрийского в справі Галичан, а навіть трох монахів посилали Французи до Галичини, щоб ті вчили ся мови, а деякі вчили ся тої мови і ту, щоб бути помічними Галичанам. Католики не сплять, але все стоять на сторожи своїх прав, роблять пильно свою роботу і протестують проти того, щоб Галичан заганяти в публичні школи, бо їм, як добрим католикам, належать ся після права школи з двома викладовими язиками«. Промомовляло ще богато бесїдників на той темат і остаточно вибрано комітет, котрий мае постарати ся о віроісповідні школи для Галичан. Нім приглянемо ся близше тому опікунчому вічу, мусимо для поясненя сказати. яке становиско займае католицка церков в Канадї. За часів французкого пановання в Канадї, французкі місіонарі були перші культуртреґери в тім краю. Правительства понадавали їм великі права і великі маетки. З часом стало духовеньство французке в Канадї дуже сильними чинником політичним в державі, як в середовічних віках орден єзуїтів в Европі. Анґлія перенявши Канаду під свое правлїне — поволи, але систематично почала обкроювати ті права і позбувати ся впливу ріжних чорних духів. За пановання Анґлії прийшли до Канади люде ріжних віроісповідань, як Пресвитерияне, Методисти, Епископали, Менонїти, Лютеране, Уніяти Православні, Духоборцї і др. Під лїберальним правлїнем Анґлії, кождому віроісповіданю запоручено свободу, одначе французким католикам остались ще великі права і велике значінє. Приміром в провінциї Quebek есть католицка церков державною церквою. В Манїтобі мають католики школи віроісповідні, в полїтицї, силою своїх величезних дібр і знаменитої орґанїзациї мають они в цїлій Канадї великий вплив. Теперішне лїберальне правительство стараесь позбути ся того впливу і закладае повсюди публичні школи, особливо для сьвіжих іміґрантів і само провадить контролю над тими школами, не допускаючи до них французких місонарів. Систематично закладае правительство канадийске і для Русинів школи публичні, хоть справдї не дуже скорим темпом. Французкі католики, побачивши, що Русини-уніяти вихоплюють ся з під їх опіки, закричали власне на тім вічу і старають ся всіми силами загорнути Русинів під оден католицкий капелюх і вести контролю над їх школами.

Коли Русини, особливо з Галичини, почали громадно, тисячками родин горнутись до Канади, французкі католики зараз знали, що се уніяти, а не хотячи за морем узнавати ніякого дуалїзму в католицкій церкві, признавали їх чистими католиками. Перших руских місіонарів так лиш толеровали, дивились на них скрізь пальцї, а пізнїйше і колоди під ноги клали. Поїздка біскупа Паскаля до Галичини навчила Французів (при помочи наших опікунів-Поляків в Галичинї), що ми Поляки, одже польскі ксьондзи для нас одинокі місіонарі, бо і обряд наш очистять. За тою наукою пійшли дальші пляни: всї фарми і всї до того часу побудовані церкви і каплицї позаписовати на римо-католицку орґанїзацию. Нам не вільно бути в Канадї анї Русинами, анї не вільно нам мати своі руської церкви. Ми Поляки і католики. (Арцибіскуп Langevin в своїй бесїдї все говорить „Galicians", нїколи „Ruthenians"). Місіонара польского ксьондза Кулявого не дуже люде слухали, але були такі хрунї, що і давали ему послух.

По довгих і дуже довгих і впрост роспачливих просьбах вислав наконець митрополит Шептицкий о. Жолдака, котрий послушний приказам свого принципала заганяе наш народ в табор римо-католицкої церкви, розбивае громади, руйнуе родини, сїе ненависть поміж братами, а все те „ad majorem dei gloriam" (для більшої божої хвали). Французким католикам для їх всекатолицкої ідеї треба головно наших дїтей, потреба їм наших шкіл, і длятого они такий зробили рейвах.

З нашим руским народом в Канадї повторяе ся істория гакати в Бразилії. Там она яскравійша, бо там правительство немічне і іміґрация вже старша. Каннїбальскі інстинкти наших опікунів показують ся на нашім народнім тїлї виразьно ажь за морем. Єсли ми дїйстно заслугуемо на імя самостійного, вольного народа, ми повинні сьвідомо, громадно, рішучо поставити чоло проти нашої заглади. Наші братя в Галичинї, як лицарі-козаки, стали, як оден муж проти польскої гакати. Наша академічна молодїж просьвічуе дорогу старим батькам — і цїла Русь галицка кричить „до бою!"

Для бразилїйских Русинів закладають друкарню, посилають учителів — протестують проти польонїзованя і католиченя.

Канадийскі Русини!

Вам треба стояти на сторожи своїх сьвятих прав. Вам треба все памятати, що Ви Русини. Дадуть вам вашу руску церковну орґанїзацию, дадуть вам ваших щирих руских сьвященників — добре. Не дадуть — орґанїзуйте свої власні громади церковні, а чейже найдуть ся щирі рускі сьвященники, що схотять з вами і для вас працювати. Проти шкіл католицких протестуйте, бо се ваша народна заглада. Хрунів не слухайте!

Н.

Дописи.

VIII. Лист із старого краю.

(Із галицького сойму. — Папи грають в карти. — Ілярий Гарасимович — Справа станиславівського епископства. — Ґр Шептицький провідником Руси. — Папа про социялїзм.)

По триденній нарадї роз'їхали ся посли галицького, чи вірнійше: польського сойму домів. І хоч лише три дни радили ті панове, то ухвалили богато „добра" на хлопську шкіру, бо буджетову провізорию. Тепер можна буде знов дерти із хлопів через цїлий рік краеві додатки до податків, а сойм, Бог знае, коли знов зійдеть ся... В буджетовій дебатї забирали голос з рамени „Руського клюбу" национальний демократ д р Могильницький і москвофіл д-р Король, виказуючи кривди та упослїджене руського народа. На се відповідали польські панки, що вони Русинів дуже люблять і т. н. звістними фразами, тай на тім скінчило ся. Замітною появою сесиї було се, що звістний ґр. Казьо Бадені, колишня „желїзна рука" Австриї, голосував часом за внесенями польської нїби опозициї. Для такого грубо-шкірого маґната і се поступ. Польські ґазети розписувались до недавна з обуренєм про одного зі „своїх", про кн. Йосифа Потоцкого з росийського Подїля, котрий в віденськім Жокей-клюбі програв у карти за одну ніч пару міліонів. Ось куди дїваеть ся хлопська кервавиця! З кінцем старого року понесла руська радикальна партия болючу страту через смерть одного із найщирійших інтелїґенгних робітників, Ілярия Гарасимовича. Уроджений 1852 р. в попівській родинї, вже за хлопячих лїт станув покійний по сторонї робучого народа; спершу, яко студент, по сторонї народної, „хлопської" мови, а опісля по сторонї радикальної партиї в її змаганях над піднесенєм руських хлопів. В перших роках істнованя радикальної партиї він був одним із найдїяльнїйших її членів. Редаґував коломийського „Хлїбороба" і брав таку визначну участь в цїлім тодїшнім радикальнім руху, що в коломийськім повітї і загалом на Покутю, тодїшнім головнім осїдку радикалїзму, нема мабуть такого села, де би його не знали. Послїдні роки свого житя пережив пок. Гарасимович здалека від людий, зароблюючи на хлїб при львівській „Народній Торговли", мучений поганою недугою, котра д. 15. грудня 1901 р. положила кінець його житю. І хоч деякі рускі часописи згадали про него лише коротенькою згадкою, то межи простим народом, межи тими, для котрих він цїле житє працював, чей не загине його память!... У наших „полїтиків" тепер велика журба з-за того, хто буде греко католицким епископом в Станиславові! Митрополит ґр. Шептицький хотїв би впхати на се місце монаха-Василиянина Філяса, „побожні" Рутенцї народовської закраски когось зі своїх, а москвофіли горлають, аж захрипли, що найвідповіднїйшим на станиславівського епископа був би перший-лїпший канонік із їх „парафії". Певна річ, що ще „найменьшим злом" було би, коли-б епископом зістав котрийсь із сьвітських попів-народовців, бо анї прегордий монах-фарисей, котрий у ґімназиї удавав атеїста, а коли його прогнали за розпусту з ґімназиї, то, не маючи охоти пробивати ся через сьвіт, пішов у монастир, анї москвофіл ренеґат в епископи анї крихти не годять ся. Інша річ, що наші Рутенцї за богато ваги привязують до епископського стільця. Звичайно, не хочесь лїнюхам попрацювати над народом, не хочеть ся з'орґанїзувати нарід до боротьби з польською шляхтою (се-ж така довга і пудна робота!) тай чекають, аби який епископ „вивів їх із дому неволї" силою своєї поваги. А в запобіганю епископської ласки доходять наші „патриоти" аж до гидкого лизуньства. Так пр. таке „сьвітило Руси", як адвокат і соймовий посол д-р Евген Олесницький зі Сгрия відважив ся навіть похвалити дотеперішнє крайно дволичне і фарисейське поступованє митрополита ґр. Шептицького і віддати йому немов провід над руськими соймовими послами. І яким-же чином заслужив ся ґр. Шептицький для Руси загалом, а для национально-демокр. партиї спеціяльно? Чи тим. що відвідуючи торічних Великодних сьвят усяких папків, поминув остентацийно дім „провідника Руси", п. Романчука? Чи тому, що підчас сецесиї руських студентів із львівського унїверситета викручував ся усякими способами, аби не сказати в сїй справі свого рішучого слова, хоч в сецесиї взяло участь над 200 студентів теольоґії? Чи може тим, що вислав до канадийських Русинів свого секретаря о. Жолдака, котрий їм поручає удавати ся в духовних потребах до францусьских римо-католицьких душекватів та грошелюбів?!

Коли вже розписав ся я про духовних, то згадаю і про найновійшу заяву папи, того „приятеля робучих мас", як його називають клерикали. Коли 23. грудня 1901 р. римська колеґія витала його з нагоди Рїздвяних сьвят, зазначив він у своїй відповіди, що одною з найважнїйших задач церкви є нищене социялїзму, науки, котрої приклонники найбільше д б а ю т ь про добро робучих людий. І се говорить памістник Христа. того найбільшого приятеля бідаків! А щоби тим лекше було нищити социялїзм, то папа радить своїм вірним займати ся більше долею бідних людий. Отже не тому повинні католики — по думцї папи — усувати нужду робучого народа, що так приказав Христос, що так каже простий людский інстинкт, але тому, аби зпищити социялїстів, правдивих приятелів робучого народа. Помагати бідним, — се мае бути не цїлею християнина, лише средством до пищеня социялїзму!

От серед яких обставин зустрічаемо ми різдво того, що говорив до бідаків: „Прийдїть до мене всї, що працюєте й угинаєте ся під тягаром злиднїв, а я пішлю вам супокій." Слова правди й любови на устах, а ненависть, облуда і самолюбство в серци, — се характеристика всїх „опікунів" руського народа тай „опікунів" людскости. І коли дивити ся на все те, то мимоволї приходять на думку слова польського поета Тетмаера:

„Zaiste zaiste!
Gdybyś Ty z grobu swego powstał, Chryste,
i spojrzał wkoło, w co się obróciło
Twe święte słowo, to, gniewem i żalem
Zdjęty nie zostałbyś, jak w Jerusalem,
A niebyś kamień pochwycił z ziemi..!"

Святий Вечер, 6. січня, 1902 р.

М. Л.

Зъ Когузъ, П. Й.

Сумно намъ тутъ живе ся. Єсть насъ спора громадка Русиновъ Лемковъ, але невеселѣ мали мы Свята, бо хотяй дочекали мы ихъ въ здоровлю, але що жь зъ того, коли не маемъ священника, котрый бы проголосивъ у церквѣ слово боже. Дуже намъ то прикро, коли пригадаемо собѣ якъ наші батьки у краю обходять свята або и тутъ мало не на кождôмъ плейзѣ есть церковця и священникъ, только мы однѣ посиротѣли, якъ дѣти безъ вôтця и матери. Черезъ свята однѣ робили, другѣ пересидѣли зъ жѣнками и дѣтьми по хатахъ. Робота иде тутъ дуже добре, такъ дѣвоцка якъ и хлопска.

Демко Мерено.

Зъ Edmonton, Alta, Canada.

Правда въ очи коле...

Тѣ слова кажу я напротивъ насъ самыхъ, и тыми словами мовь говорю устами тысячного народу въ Канадѣ. Мовь громъ слова: „Вь напрямѣ орґанізаційнôмъ зробили дуже мало" .. (Календарь „Союза" 1902, стор. 158) поразили мою душу, а однакъ се правда! Ажь встыдъ казати, що хотяй около 80.000 народа насъ рахують въ Канадѣ, хотяй живемо на такъ вольной земли, где нема жидовско-польско-бісурманьскои шляхты и еѣ прихвостнѣвъ, а однакъ не зробили нѣчого. Зле, дуже зле зъ нашои стороны! Мы тому сами винні, нѣхто инчій. Отже щобы лѣпша нота для насъ была записана на будучій рôкъ въ американьскôмъ календари, то мусимо взятись до нашои задачѣ, лѣпше якъ доси. Передовсѣмъ мусимо зрозумѣти, що наука и погляды на свѣтъ цівілізованыхъ людей тысячѣ миль напередъ насъ, що треба намъ ихъ доганяти, щобы разомъ стати на поли просвѣты и одержати заслугу за нашѣ добрѣ дѣла, бо противно, єли не доженемъ, то згубимъ ся, и густѣ мраки, котрѣ налягають на насъ щоденно, закрыють

насъ и змеркнесь передъ нами, а дикй соловѣѣ засвищуть намъ на добраночь. А що буде, коли знову будити ся будемо? Гдe тамтй будуть, що шли вчера напередъ насъ? Самй вôдповѣдаймо! Мы, дорогй братя Канадійцѣ повиннй пôзнати самыхъ себе и ворогôвъ нашихъ, котрй на насъ наступають, сли хочемъ выробити собѣ дорогу до нашои цѣли и славы. Слова правды повиннй насъ тронути до глубины серця и заглянути въ совѣсть та сказати кождому зъ осôбна: треба намъ инакше жити въ роцѣ 1902! Треба намъ закладати школы, щобы нашй дѣти, зъ котрыхъ мае бути цвѣтъ житя руского въ Канадѣ научились чогось лѣпшого, якъ мы умѣемо. Бо чи-жь не правду говорить поетъ словами:

„И чужому научайтесь, свого не цурайтесь,
Бо хто матеръ забувае, того Богъ карае,
Чужй люде цурають ся, въ хату не пускають.“

Пôдъ словомъ »матеръ« розумѣе поетъ Русь Украину, мову рôдну, слово наше, котрымь мати зъ матерною мовою сидячи при кужели и колишучи насъ одною ногою приспѣвувала: „Надлетѣла зазуленька тай стала кувати...“ Тая солодка мова, тое золоте зерно и дорога памятка не повинна згасати, нѣ умирати мѣжь нами, а глухй вѣдьмы ворожечои клятвы не повиннй еѣ глушити нѣгде! Анѣ въ словѣ, нѣ въ писмѣ! Только знаку межи нами, що мы дѣти однои матери Руси-Украины, за котру батько нашъ Т. Шевченко такъ довго терпѣвъ неволю и зневагу. А ворогôвъ налѣтае на насъ така сила щоденно, що закрывають промѣнѣ сонця, бо жаль имъ, що намъ такъ сонце свѣтить якъ и имъ, они радй-бъ спинити дощь, щобы не падавъ на нашй нивы, вôддѣлити людей, щобы зъ нами не говорили. Они радй-бъ кормитись нашими силами, и пити горячу кровъ, що нашй суставы будить до житя. Мовь тй псы гавкають на насъ, та щують другихъ, щобы намъ и на хвилину не дати спокою. Вôдъ тыхъ добродѣѣвъ мусимо боронити ся, якъ вôдъ огню! Зъ другои стороны приходять ревнй исповѣдники доляра (и молодиць), котрй знають лѣчити другихъ раны, а своихъ не вылѣчили, лишь ихъ самыхъ свяченй руки поранились чужою кривдою и розсмердѣлись геть геть, где бѣлый воронъ краче! Вмѣсто вонючого кадила приносять рускому народови въ Канадѣ пекольнй сѣрчанй ґазы, котрй затроюють ѣдію своею неодно молоде руске серце и придушують до долу, до темноты... Однакъ не вдѣють нѣчого, бо киненй псами непообгрызанй кости не вдѣють сорому намъ тутъ на вôльнôй земли, сыны темноты, демоны неправды не вдѣють нѣчого нашому рускому народови. Мы маемъ дорогихъ братôвъ, котрй збудили наше серце до борбы зъ ними, зъ ними разомъ мы будемъ поступати напротивъ нашои ворожои силы и надѣю маемо, що поборемъ, бо мы вѣримъ и знаемъ, що руске серце горить огнемъ любви до свого и не злякаесь нѣ римскои клятвы, нѣ Сибѣру злого! Лишь до дѣла браги! Працюйте неусипно, борѣть ся смѣло, а будучнôть наша. Тогды не только не будемо мусѣли встыдатись, але противно позыскаемо собѣ похвалу за нашъ поступъ на поли працѣ американьскои Руси-Украины!

И. Ґовда.

Справы „Р. Н. Союза.“

ГОЛОВНЫЙ УРЯДЪ:

Предсѣдатель:
Rev. A. BONCHEVSKY,
10 May str.
ANSONIA, CONN.

Секретарь:
D. D. PYRCZ,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Касіеръ:
ALEX. SHLANTA,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

В місяцю Децембру м. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слідуючі нові члени:

LANSFORD, PA.	Число в гол. книзї:
Тричак Василь	745
Скурчак Іван	746
Погребецкий Антін	752
Тхір Антін	754
Гомішак Мих.	758
NORTHAMPTON, PA.	
Чепеляк Андр.	1596
JERSEY CITY, N. J.	
Келичава Стеф.	2408
„ Матрона	2409
MAYFIELD, PA.	
Дудра Антифий	130
Найдух Анна	131

Д. Пирч,
секретар

КАЛЕНДАРЬ „СОЮЗА“
на рôкъ 1902
вже готовый

Єсть въ нѣмъ понадъ 40 образкôвъ, 300 сторонъ друку, уставъ церковный и много рѣчей цѣкавыхъ, смѣшныхъ и поучаючихъ. Цѣна лишь 50 центôвъ вже зъ пересылкою. Хто бы хотѣвъ купити собѣ сей красный и пожиточный календарь, нехай не вôдкладае, але сейчасъ присылае замовлене и грошѣ. Особливо всѣ члены „Союза“ повиннй сей календарь купити. Члены „Союза“ нехай складають грошѣ на руки мѣсцевого секретара, а той зашле ихъ не до касіера, але до редакціи „Свободы“. Box 418, Olyphant, Pa.

На тростъ календарôвъ нѣкому не высылаєсь только за готовй грошѣ. Дохôдъ зъ календара пôйде до касы „Союза.“

Справоздане касове „Р. Н. Союза“ за мѣсяць Децемберъ, 1901.

Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	$28.60
Auburn, N. Y. Бр. св. О. Николая	23.66
Belle Vernon, Pa Бр. Пр. Богородицѣ	30.35
Brooklyn, N. Y. Бр. св. Андрѣя	4.80
Buffalo, N. Y. Бр. св. Іоана Хрестителя	9.00
Breslau, Pa. Бр. св. Андрея	19.45
Cohoes, N. Y. М. Р. Н. С.	12.40
Charleroi, Pa. Бр. Сошест. св. Духа	48.37
Cleveland, O. Нове братство	11.20
Desloge, Mo. Бр. св. І. Хрест.	31.90
Eleanor, Pa. Бр. св. Арх. Михаила (нов. и дец.)	64.40
Elmira Heights, N. Y. Бр. св. Арх. Мих.	7.45
Glen Lyon, Pa. Бр. св. Петра и Павла	18.50
Homestead, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	9.31
Jessup, Pa. Бр. св. Петра и Павла	25.11
Jersey City, N. J. Бр. св. Петра и Павла	247.11
Lansford, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ (нов. и дец.)	281.39
McAdoo, Pa. Бр. Покр. Пр. Богородицѣ	73.17
McKeesport, Pa. Бр. св. І. Хрестителя	102.38
Mayfied, Pa. Бр. св. Кирила и Методія	35.35
„ Бр. св. Іоана Хр.	49.60
„ Бр. св. Бориса и Глѣба	6.93
„ М. Р. Н. С.	20.38
Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Димитрія	45.55
„ Бр. св. Петра и Павла	41.25
Mahanoy Plane, Pa. Бр. св. Илін	17.53
Northampton, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ (нов. и дец.)	116.48
Old Forge, Pa. Бр. св. О. Николая	8.16
„ М. Р. Н. С.	3.72
Olyphant, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	147.25
Pittsburg, Pa. Бр. св. О. Николая	13.02
„ Бр. дѣвоче	——
Priceburg, Pa. Бр. св. Василія Вел.	58.02
Plymouth, Pa. Бр. св. Петра и Павла	28.21
„ нове братство	——
Passaic, N. J. Бр. св. О. Николая	25.94
„ М. Р. Н. С.	——
Powhatan, W. Va. Бр. Пр. Богород.	19.80
Rhone, Pa. Бр. св. Спаса	15.90
Sayre, Pa. Бр. Благовѣщеня Пр. Бог.	6.10
Scottdale, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	21.10
Shamokin, Pa. Бр. св. Йосифа	15.36
„ М. Р. Н. С.	165.85
Shenandoah, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	81.30
St. Clair, Pa. Бр. Пр. Богор.	30.28
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Мих.	45.90
Soldier, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	8.40
Scranton, Pa. Бр. св. Илін Прор.	44.68
Syracuse, N. Y. Бр. св. АА. Петра и Павла	15.25
Simpson, Pa. Бр. св. Василія Вел.	33.51
Trauger, Pa. Бр. св. Петра и Павла	21.80
„ Бр. св. Іоана Хрестителя	37.53
Troy, N. Y. Бр. св. О. Николая	11.05
Waterbury, Conn. М. Р. Н. С. (нов. и дец.)	15.05
Westmoreland City, Pa.	19.71
Whitney, Pa. Бр. Трехъ Святителей	24.62
West Pawlet, Vt. Бр. Покр. Пр. Бог.	24.57
Yatesboro, Pa. М. Р. Н. С.	20.55
Yonkers, N. Y. М. Р. Н. С.	87.00
М. Куриловъ (Chicago, Ill.)	2.10
О. Ив. Заклиньскій (Winnipeg)	3.30
Рогаль Ив. (Freeman, W. Va.)	2.00
Телепъ Филипъ (New Haven, Conn.)	2.10
Спрохъ и Руґала (Grindstone, Pa.)	8.80
З. Пастернакъ (Laurel, N. Y.)	5.95
Разомъ:	$2455.50
Було въ касѣ	$15388.53
Дохôдъ въ Децембру	2455.50
Всего доходу въ Децембру	$17844 03
Розхôдъ въ Децембру	3384.07
Остае въ касѣ	$14459.96
Зъ того депозитôвъ	$2863.54
Фондъ желѣзный	10274.88
Фондъ розпорядимый въ Децемб.	1321.54

Алек. Шлянта,
касіеръ.

Д. Д. Пирчь,
секретарь.

НОВИНКИ.

Дôстане безплатну пораду.

Кождый, хто мае яку справу до суду въ старôмъ краю, и напише до головного уряду Руско Народного Еміґраційного Дому въ Америцѣ на адресу: REV. N. PIDHORECKY 61 SUSSEX STR., JERSEY CITY, N. J.

Руско-Народ. Еміґраційный Дôмъ мае свого руского адвоката въ краю.

ПРОСИМО всѣхъ секретарôвъ „Союза“, щобы намъ заразъ подали свои имена и докладнй адресы.

Редакція „Свободы“.

Дальшій выказъ жертвъ зложеныхъ для рускихъ студентôвъ въ Галичинѣ.

Громада руска в Northampton, Pa.		$25.00
о. Нестор Дмитрів	„	5.00
Мих. Дода	„	1.00
Онущак Гавр	„	1.00
Стефан Цап	„	1.00
Йосиф Іеренда	„	1.00
Мих. Петрик	„	1.00
Ник. Олекса	„	1.00
Іван Кімак мол.	„	1.00
Мих. Пятак	„	1.00
Іван Попадич	„	1.00
Андрей Клим	„	1.00
Ник. Кравчишин	„	1.00
Мих. Курила, студент університету Lehigh, Pa.		1.00
Дівоче бр. св Єлени в Ansonia, Conn.		5.00
Іерич Катарина	„	1 00
Білик Магд.	„	50
Вислоцка Марія	„	50
Криніцка Олена	„	50
Вігуняк Анна	„	50
Сербалик Марія	„	50
Борошович Олена	„	25
Кобаса Марія	„	25
Горбаль Анна	„	25
Хомкович Настя	„	25
Журав Агафія	„	25
Дутканич Настя	„	25
о. Бончевский Ант.	„	5.00
З шкільного фонду в Америцї		5.00
Бр. св. Димитрія в Mt. Carmel, Pa.		10.00
Д-р Сіменович, Chicago, Ill.		5.00
Ст. Янович	„	1 00
Русини в церкві на Богояв., Ramey, Pa.		6 86
Піттсбурґскі Русини*)		58.98
Попередно зложено		263.39
Разомъ		$407.23

Дальшй жертвы просимо чимъ скорше присылати на адресу: SVOBODA, Box 418, Olyphant, Pa.

*) Поименный спис жертводателѣвъ буде оголошеный въ слѣдуючôмъ числѣ.

До вѣдомости „Свѣта“.

Що редакція »Свѣта« не може одвѣчати за грошѣ пôсланй въ редакцію »Свободы« або до о. Пôдгорецкого, се рѣчь такъ ясна, що про неѣ не треба ажь осôбныхъ статей писати та ще пôдчеркувати.

»Свобода« не друковала именъ членôвъ америк. комітету для збираня жертвъ на студентôвъ у Львовѣ для того, що не имена людей важнй, але ихъ робота и еѣ наслѣдки. Єсли-жь хочете знати хто той комітетъ, то знайте, що до него входить предсѣдатель »Р. Н. Союза«, Еміґр. Дому и редакторъ »Свободы.« За всѣ жертвы опубликованй въ »Свободѣ« вôдповѣдае редакція »Свободы.« Грошѣ тй будуть пôсланй до комітету львôвского на руки д-ра Кулачковского, дир. »Днѣстра.«

„Свобода“ (ч. 52, 1901 р.) обѣцяла выдруковати вôдозву комітету американьского а не львôвского и выдруковала еѣ, а що редакторъ „Свѣта“ зрозумѣвъ инакше, то видно, що ему треба еще пôйти на пару лѣтъ учитись читати по руски. Впрочѣмъ зъ цѣлои статѣ „Свѣта“ п. з. „Вынужденне (повинно-бъ бути нужденне) заявленіе“ видно лишь одно а именно, що „Свѣтъ“ хотѣвъ „заявити“ свое невдоволене и завист, що Русины не боять ся посылати грошей на руки „радикалôвъ“ мѣжь тымъ якъ на руки „москалѣвъ“ нѣхто якось доси нѣчого не посылае. Пôдозрѣвати въ цѣлôй справѣ якесь крутарство може тôлько той, хто самъ крутаръ. „Kto je flaki, myśli, że każdy taki.“

— **Хто** зъ Gonor, Man., писавъ до насъ по книжочку »Лихій день«, нехай подасть свôй адресъ, бо забувъ пôдписатись.

Ред. „Свободы.“

— **Процесъ** за обманьство выточено въ Будапештѣ (Угорщина) польскому ґрафови Генрикови Потоцкому, спорôдненому зъ найбôльшими галицко-польскими аристократами. Ґр. Генрикъ Потоцкій мавъ колись міліонове майно, та програвъ у карты, а коли хибло средствъ до веселого житя, взявъ ся до обманьства. На спôлку изъ звѣстнымъ изъ станиславôвскои аферы Коритовскимъ закупили въ Будапештѣ вілю за 24.000 к., розумѣе ся на кредитъ, а заразъ слѣдуючого дня позичили на гіпотеку тои вілѣ 10.000 к. На жалобу властителя вілѣ арештувано обохъ панкôвъ. Коритовскій въ часѣ переслуханя скочивъ крôзь вôкно зъ другого поверха на улицю и забивъ ся на мѣсци, а ґр. Потоцкій пересидѣвъ въ слѣдчôй вязници шѣсть мѣсяцѣвъ и ажь передъ розправою выпущено его на волю за кавціею, котру зложила родина.

— **Литовскій** костелъ згорѣвъ на дняхъ въ Плимавтъ, Па. Пожежа ушкодила также оденъ сусѣдскій дôмъ и парохіяльный будинокъ такъ, що шкода доходить до 20 тысячь долярôвъ.

— **Много** фальшивыхъ срѣбныхъ долярôвъ курсуе въ Шенандоа и окрестности. Полиція слѣдить пильно за фальшôвниками.

— **Поліціянтъ** В. Енисъ зъ Бруклинъ, Н. Й. застрѣливъ на дняхъ свою жену и смертельно ранивъ свою свекруху. Причиною убійства була свекруха, котра робила колотнечу мѣжь мужомъ и женою.

— **Литовска** часопись „Vienybe“, що выходить въ Plymouth, Pa. замѣстила въ 3-ôмъ числѣ с. р. статю п. з. „Русини борють ся“, въ котрôй порôвнуе положене Литвинôвъ зъ положенемъ Русинôвъ та познакомлюе литовску публику зъ послѣдными подѣями па унѣверситетѣ у Львовѣ. Цѣла статя надыхано духомъ прихильности и симпатіи для Русинôвъ.

— **Найбôльша** фабрика нитокъ въ Фолъ Риверъ, Ма., згорѣла дня 19. с. м. Шкода выносить 200 тысячь долярôвъ.

— **Колькадесять** будинкôвъ згорѣло въ Самборѣ (Галичина) на передмѣстю Поводова.

— **Богатого** лихваря Пінкеса Флісера замордовано въ Диновѣ (Галичина). Хтось крôзь вôкно стрѣливъ до Флісера, куля влучила его въ скрань и вôнъ погибъ на мѣсци. Убійника доси не выслѣджено.

— **Мѣшочокъ,** въ якôмъ було 1000 долярôвъ укравъ хтось зъ бюра „Адамсъ Експресъ Ко.“ въ Гартфордъ, Конн. Одного зъ урядникôвъ компаніи арештовано.

— **Невдовзѣ** мае вôдбутись велике „торжество.“ Цѣла банда деякихъ »русскихъ« наборщикôвъ вразъ зъ пенсильванійскими москаликами, мають вступити въ союзъ для выдаваня »Хлопскои (?) ґазеты«. Редакторъ „Ам. Рус. Вѣст.“ буде правдоподôбно также на торжествѣ, а коли будуть хрестити одного зъ помежи себе на редактора, мае бути нововыбраному редакторови за кума, а при обливаню водою мае тримати его на шнурѣ... Редакторъ »Свѣта« при той нагодѣ мае надѣлити его ордеромъ — барана Ш. клясы.

— „**Клюбъ мало-спячихъ**“ засновано въ Чікаґо, Ил. Голова клюбу такъ промовлявъ на загальныхъ зборахъ: »Зъ власного досвѣду знаю, що вôдъ коли сплю на добу лише 4 годины, вôдъ тодѣ я ставъ енерґічнѣйшій, сильнѣйшій и здоровшій. Довго спати не е здорово, а е лѣнивствомъ. Члены клюбу мусять приречи, що они та ихъ дѣти не будуть довше спати якъ 4 годины на добу.“ Та супротивъ сего твердженя, лѣкарѣ радять, абы дѣти спали якъ найдовше и якъ найспокôйнѣйше. Довшій сонъ потрѣбный также людямъ нервовымъ та умыслово працюючимъ.

— **Испаньска** инфантка Христина померла минувшои недѣлѣ въ Мадритѣ.

— **Вѣсть,** подана нами за англійскими ґазетами, немовь бы въ мѣсточку Chilpancingo, Tex. погибло пôдчасъ землетрясеня 300 осôбъ, була пересадна. Теперь показуе ся, що тамъ погибло лишь 8, а раненыхъ було 18 людей.

— **До церкви** въ Rabbitt Hill, Alta, Канада, запросили собѣ Русини на Рôздво французкого попа. Вмѣсто спѣвати наше „Зъ нами Богъ“, спѣвавъ по латиньски, а проповѣдь говоривъ по англійски, котру потôмъ руска дѣвчина, вся обложена французкими парцьорками, толкувала на руске. Сей пôпъ обѣцявъ пріѣздити на Rabbitt Hill кождои 4-ои недѣлѣ. Мабуть що ся церква скоро буде въ рукахъ французкого епископа. А где тутъ воля американьска та духъ рускій?

Гр. Калявскій.

— **Дня** 14-ого Сѣчня прибувъ до Salem, Mass. о. Бончевскій зъ Ансоніи, вôдправивъ С. Б. и вечѣрню. По вечѣрни вôдбувъ ся мітинґъ, на котрôмъ було много Русинôвъ и Русинокъ. По проповѣди о. Б. завязали ся два братства, мужеске и жѣноче. Урядниками муж. братства св. О. Николая выбранй: И. Зубаль пред. Г. Бѣкъ секретаръ, 6 E. Gardner Str., П. Кашикъ касіеръ, И. Порохнякъ надз. хорыхъ, а братства жѣночого Покрови Пр. Б.: А. Яскôлка предс., О. Калунъ секретарка, Т. Яскôлка касіерка.

Ст. Бѣкъ, пред. рады церковнои.

— **Въ** поселку Александрôвцѣ, другои Николаевскои волости, херсон ґуб. и уѣзда (Росія). Дарія жена Карла Тупоты, украла 365 рублѣвъ и машину до шитя у Тупоты свого мужа и пôшла зъ Антономъ Березкя, котрый оставивъ жену и семеро дѣтей. Мабуть втекли до Америки. Шукай вѣтра въ поли.

Ю. Литвиненко.

Пригода Брехуновича.

Прійшовъ пяный до готелю
Й казавъ собѣ дати „тею.“
Та якъ кельнеръ, панъ Какачій
Надніесъ ему „тей“ горячій,
Пяне крѣсло, (бодай стухло!)
Доловъ зъ паномъ гостемъ бухло —
Ну, и чудо оглядайте,
А о решту — не пытайте...

Ч.

— **Хочешь знати коли яке свято?** — Купи собѣ календарь въ редакціи „Свободы“ за 50 центôвъ.

— **Хочешь мати календарь на рôкъ 1902?** — Пôшли 50 центôвъ до редакціи „Свободы“.

— **Въ** Джерзи Сити, Н. Дж. на головнôмъ рôчнôмъ мітинґу парохіяльнôмъ, дня 28. грудня 1901 р. выбрано на 1902 р. слѣдуючій комітетъ церковный: К. Сандовичь предс., Н. Пупчикъ заст., К. Кирчôвъ секр., Д. Голодъ заст., Т. Цѣслякъ касіеръ, Л. Бѣляньскій заст. Раднй: Ив. Карлякъ, Т. Юрчакъ, Ем. Ковальчикъ, Т. Ткачь, К. Адамцьо, Л. Ґула, Ив. Лѣсакъ, Ив. Парилякъ зъ Ню Йорку. А. Кашеньскій зъ Ню Йорку, Мих. Пецъ зъ Елизабету, Гнатъ Дзюбакъ зъ Новарку, Юр. Пацалатый зъ Елизабету, Ал. Вархоловскій зъ Гекенсеку. Колекторы церк.: К. Курила и Ил. Тарбай; заст. кол.: Ст. Кода и Мих. Медвѣдь; контрольоры: Тим. Криницкій и С. Ядловскій. Церковники: Т. Ткачь, К. Адамцьо, Гар. Соколичь и М. Ковальчикъ. До впроваджуваня: Ильк. Тарбай и Л. Ґула.

— **Хоче женитись.** Русинъ, 27 лѣтный, шукуе дѣвчины Русинки, котра умѣе добре читати, писати и розумѣе ся до бизнесу або фармерскои роботы. Адресъ: JOE BUBNIAK, Box 62, Lethbridge, Alta, Canada.

— **Шукае мѣсця** Он. Кузикъ, пѣвець церковный. Адресувати:
ON. KUZIK, 556 R. Emmett Str.
Scranton, Pa.

— **Баль! Баль!** Молода челядь зъ W. Troy, Cohoes South Troy, робить баль на дохôдъ нашои рускои церкви св. О. Николая, протое запрошуе всѣхъ добрыхъ людей зъ Трою и околицѣ до п. Теодора Волка, 2613 Third avenue, Watervliet, N. Y. на Суботу вечеръ 8. февруара 1902. Тикетъ 25 центôвъ. Буде добра музыка.

— **Великій баль** парохіяльный вôдбуде ся въ суботу 15. лютого 1902 р. въ Ню Йорку (дôлъ мѣста) въ New Irving Hall 214-220 Broom Street, заходомъ тов. „Зоря“ и прочихъ рускихъ такъ мужескихъ якъ и женьскихъ братствъ на доходъ новои рускои церкви въ Jersey City, N. J. Часть вокальну выповнять джерси-ситскій хоръ. Музыка знаменита. Вступъ 25 ц. Початокъ о год. 7 вечеромъ. Запрашаемо всѣхъ до якъ найчисленнѣйшои ласкавои участи.

ЗА КОМІТЕТЪ БАЛЕВЫЙ:
Ив. Парилякъ, предс.,
Ив. Молчко, секр.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде его оголошене напередъ.

Скора лѣкарска помôчь.

Можете мешкати в тысячѣ миль вôдъ лѣкаря, а все таки будете уздоровлені!

Кожда недуга мае свои признаки, котрй добрымъ лѣкарямъ суть звѣсній. Наколи свою недугу опишете, то славно-звѣсный професоръ Колинсъ розслѣдить ей и вылѣчить васъ, якъ вже вылѣчивъ тысячѣ знемощелыхъ особъ, котрй були вôддалені вôдъ него на сотки и тысячѣ миль.

Нема недуги, котру професоръ Колинсъ не всилѣвъ бы вылѣчити,

коли только въ пору, лично або листово удасте ся до него о помôчь. Хто не лѣчить ся и вôдкладае, хто надѣе ся, що его недуга безъ нѣчого мине ся, той грѣшить самъ супроти себе. Не вôдкладайте зъ дня на день, лишь чимъ скорше опишѣть свою хвороту и пôшлѣть опись професорови Колинсови на нисше поданy адресу.

Чи вы кашляете?
Блюете?
Худнете?
Маете уплавы?
Чуете ся злое?
Маете невралгію?
Болить васъ въ боцѣ?
Маете гризь?
Болять васъ все тѣло?
Болять васъ уха?
Чуете ся змученымъ?
Тече вамъ зъ ушей?
Не маете апетиту?
Пече васъ въ горлѣ?
Маете бѣлй уплавы?
Чуете ся пригнобленымъ?
Маете слабый зоръ?
Короткій вамъ вôддыхъ?
Болить васъ по ѣдженю?
Маете твердый столецъ?
Достаете заворотъ головы?
Трясуть ся вамъ руки?
Скоро впадаете въ гнѣвъ?
Свербить васъ скôра?
Бе вамъ сильно серце?
Чуете гнеть на серци?
Маете обложеный языкъ?
Мучить васъ сонъ?
Чуете бôль въ костяхъ?
Болить васъ спина?
Поболюе васъ при урипованю?
Воркоче вамъ въ черевѣ?
За мягке ваше тѣло?
Маете недугу матицѣ?
Чи страхаете ся легко?
Перемерзаете швидко?
Воняе вамъ пôть?
Маете закатарене горло?
Терпите на заразливу хоробу?
Чуете зимно въ клубахъ?
Вôдчуваете порожнечу въ головѣ?
Чуете горячу кровь?
За легкою выдае ся ваша голова?
Маете горячку?
Є пѣсокъ въ вашôй уринѣ?
Чуете ся сонным?
За дуже потять ся вамъ ноги?
Чуете холодъ въ чубѣ?
Пече васъ въ хребтѣ?
Не можете рано ѣсти?
Пливе вамъ ранками слина?
Маете слабый хребетъ?
Ходите згорблений?

Жоденъ лѣкарь не можетъ повели чатися вылѣченіемъ такъ много хорыхъ, какъ Профессоръ Колинсъ. Имѣетъ онъ тысячи благодарныхъ листовъ отъ людей которыхъ онъ вылѣчилъ. Колька листовъ подаемъ туть на доказъ.

Gallup N Mex. 15. Aprila 190

Славный Проф. Колинсъ, Нью іорвъ.

Почтенный Господинъ!

Прійметь мою сердечну подяку за добродѣйство, которое вы менѣ преуказали. Вы есте правдивый добродѣлатель бѣдныхъ роботниковъ, бо ровно лѣчите бѣдныхъ и богатыхъ а иные лѣкарѣ только томъ стараются кто дасть имъ гроши подного горсью. Далъ я имъ всѣ мои гроши однакъ менѣ непомогли. Вы подилясь лѣчити и вылечили мене. Нехай каждого Господь хоронить отъ такой болѣзни, якую я имѣлъ. Вы добро знаете якъ страшною была моя болѣзнь. Тожъ еще разъ Вамъ сердечно благодарю и поручаюсь

съ глубокимъ почтеніемъ Густавъ Галлеръ.

Joliet Ill., 8. april. 1901.

Почт Профессоръ Колинсъ:

Незнаю якъ Васъ поблагодарити, что выбавилисте мене отъ тяжкихъ терпѣній и сперти. Знаете якую страшную болѣзнь я терпѣлъ. Ничто не помогло мене на свѣтѣ. Колимъ Вашѣ лѣки одержалъ, я не надѣялся что менѣ немогутъ. Но по истеченіи мѣсяцы убѣдился что Вы той правдивый лѣкарь и добродѣй терпящихъ. Въ шесть седмицъ уживалъ я Вашъ лѣкъ и днесъ слава Богу я здоровъ. Спаси Богъ Вамъ.

съ почтеніемъ Іоаннъ Бенекъ.

ALEGHENY CYTY, Pa., 3. MAY 1901

Высоко почтенный Проф. Колинсъ:

Повѣрилам Вамъ, если Ваши лѣки будутъ менѣ помочни, написати тожъ и ниш. Уже совсѣмъ я здорова. Мѣсячну слабость имѣю регулярно и всѣ боли уступили. Я буду поручати Васъ и моимъ знакомымъ, ибо много есть такихъ, что имѣютъ таку болѣзнь, на якую и я терпѣла больше годовъ. Сердечно благодарю Васъ за вылѣченіе.

Марія Гованъ

Коли маете яку небудь признаку обняту пытанями, то вы недужй або падаете въ недугу. Въ такомъ случаю пышѣть вôдповѣдь на кожде зъ высше наведеныхъ пытань, такъ або нѣ, и пôшлѣть ей на понисшу адресу. Професоръ Колинсъ розбере вашу хоробу, и якъ бы она була не довылѣченя, донесе о тôмъ, а нѣ, такъ сейчасъ прилагодить лѣки, тай пôшле вамъ експресомъ. Наколи вже одержите лѣки и будете ихъ пôсля приписôвъ заживати, то будьте певнй вылѣченя. Професоръ Колинсъ всегда додержить даного слова: кому разъ скаже, що вылѣчить его, то такъ и стане ся.

Хто лично не въ силѣ прійти до „Prof, Collins New York Medical Institute“, сей най пише о чôмъ треба.

ОРДИНУЄ вôдъ годины 10 до 1. и вôдъ 2. до 5. веч. Въ недѣлѣ лише вôдъ 10 до 1.

ЛѢКИ посылае ся черезъ експресъ до кождои мѣсцевости въ Спол. Державахъ и Канадѣ.

Можете писати якою небудь мовою.

Листы адресуйте:

Professor COLLINS New York Medical Institute
140 W 34th St., New York City